Från Podiet nr 3 2021-2022

Tango av alla underbara slag med Orquesta Tangarte

Melankolisk melodi, den dramatiska harmoniken och den förskjutna rytmen. Och så så klart den starka markeringen – marcatot. Allt detta kännetecknar en tango. Men vad är det som särskiljer en argentinsk tango från andra tangor som exempelvis den finska eller en tango av Evert Taube? Podiet har pratat med bandoneonisten Juanjo Passo som, tillsammans med Orquesta Tangarte, gästar Stenhammarsalen den 4 mars.

Orquesta Tangarte är en argentinsk-svensk tangokvintett från i Malmö. Juanjo Passo grundade orkestern 1999 tillsammans med sin pappa, sångaren Juan José Passo. Familjen Passo kom till Sverige som politiska flyktingar i början 1980-talet och har sedan dess spridit den tangomusik som har sitt ursprung i Buenos Aires ruffiga hamnkvarter, vid floden Rio de la Plata. I samma hamnkvarter hämtade en gång i tiden en svensk sjöman och trubadur sina musikaliska influenser och komponerade Fritiof och Carmencita.
– Evert Taube är självklart en stor ambassadör för tangomusiken i Sverige, även om den typ av tango han spelar snarare är habanera, musikstilen från Kuba som är grunden till den argentinska tangon, säger Juanjo Passo.

Orquesta Tangarte har under de gångna åren medverkat på festivaler i Skandinavien, av Europa och Sydamerika. Men bara ett fåtal gånger har Juanjo Passo spelat i Göteborg, senast 2009 vid Planeta-festivalen på Blå Stället i Angered. Konserten i Stenhammarsalen blir alltså Orquesta Tangartes första i Göteborg på väldigt länge.
– Vi har en fot i det dansanta och en fot i det konsertanta. För att utveckla repertoaren och oss själva som musiker har vi de senaste åren satsat mer och mer på den konsertanta tangon, säger Juanjo Passo.

Som ett led i denna utveckling har gitarristen Juanjo Passo bytt instrument till det som särskiljer den argentinska tangon från all annan typ av tango, det speciella dragspelet bandoneonen – en så kallad hamburgare.
– Precis som den svenska folkmusiken fann sin röst bland annat genom att traktera dragspel från Magdeburg, den så kallade magdeburgaren, så har den mest typiska argentinska musiken fått sitt signum genom ett dragspel från Hamburg. Det var instrumentmakaren Heinrich Band som uppfann instrumentet som sedan producerades på hans lilla fabrik Band Union. Det är via namnet på fabriken som instrumentet så småningom fick sitt spanska namn, Bandúnion, Bandonion, Bandoneón.

Det är okänt hur instrumentet kom till Sydamerika men populariteten växte snabbt och snart producerades det i Tyskland mängder med instrument för export över Atlanten. Juanjo Passo har själv en liten teori om hur det gick till när en musiker, kanske i Buenos Aires hamn, för första gången fick prova instrumentet.
– Jag tänker mig att han sätter sig ned på en pall, placerar instrumentet på sitt knä, knäpper upp beslaget som håller ihop bälgen och sedan tjack!… instrumentet öppnas och faller ut i sidorna av sin egen tyngd. Redan där blir det ett tydligt marcato och den argentinska tangon är född.

För att bli riktigt bra på sitt instrument gäller det att börja tidigt, inte minst för att lära sig spela på den mycket komplicerade bandoneonen. Men detta avskräckte inte Juanjo som köpte sin första bandoneon 2006.
– Klart att det varit utmanande att börja så sent. Det var som ett nyfött barn, jag hade ingen aning om hur jag skulle hålla det. Först lärde jag mig det mekaniska sedan det musikaliska… accenturingarna, dynamiken, rytmiseringar, det stilistiska, öppna bälgen, spela solo, kompa… det är så enormt! Många tycker att du ska vara född med ditt instrument och visst det stämmer, jag skulle varit född med bandoneonen. Men jag skulle också ha varit snyggare, mindre snäll och ha smalare fingrar, säger Juanjo Passo med ett skämtsamt leende.

2021 fyllde den världskända argentinske bandoneonisten och kompositören Astor Piazzolla 100 år. I samband med detta gav Orquesta Tangarte en hyllningskonsert på ett fullsatt Palladium i Malmö. Med på scenen som gäst var den argentinska sångerskan Claudia Pannone, känd för en svensk publik som sångare i kultförklarade Gotan Project, föregångarna inom elektrotangon.
Bara ett par dagar före hyllningskonserten fick Juanjo Passo – som de senaste åren spelat på den klassiska bandoneonen Alfred Arnold, på spanska kallad double A – en helt ny bandoneon levererad. Detta från en argentinsk instrumentbyggare som han lärt känna i Buenos Aires.
– Det var en magisk konsert och lika magiskt var det att spela på den nya bandoneonen. En ”Fischer”, uppkallad efter instrumentbyggaren Oscar Fischer. Det var som att byta upp sig från en liten Fiat till en Ferrari, säger Juanjo Passo nöjt.

Den nya bandoneonen kommer att packas med till Stenhammarsalen i Göteborg för att ge det omisskännliga argentinska soundet till repertoaren, som innehåller musik av välkända kompositörer som Villoldo, Fresedo, Troilo och självklart Astor Piazzolla. Förutom Juanjo Passo består Orquesta Tangarte av Irina Binder, violin, Per Tidstrand, cello, Garik Binder, piano och Jakob Gerhardsson, kontrabas. Det är Juanjo Passos sambo Hedda Heiskanen, violin, som fullgör sextetten. Sedan pappan Juan José Passo slutade sjunga 2015 har Orquesta Tangarte inte haft någon fast sångare i orkestern. Så som med nyss nämnda Claudia Pannone har sextetten i stället valt att ta in olika gästsångare på några stycken i repertoaren. Inför konserten i Stenhammarsalen har Juanjo Passo kontaktat göteborgsbaserade sångerskan Anna Heikkinen.
– Vi har ännu inte repeterat så vilka stycken Anna kommer att sjunga är inte bestämt. Men hon kommer att sjunga på svenska och finska… kanske även på spanska. En standard Tangarte-konsert är baserat på traditionella konsertanta tangor och nya kompositioner. Och sen min sambo Hedda Heiskanen kom med spelar vi numera även finsk tango och folkmusik. Men tyngdpunkten är den argentinska tangon, säger Juanjo Passo.

Text: Jörgen Wade
Foto: Kennet Ruona & Håkan Sjöström

FÖREGÅENDE ARTIKEL

Herbert Blomstedt – den evigt unge veteranen

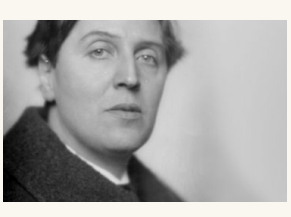

NÄSTA ARTIKEL

Alban Berg, 1885-1935

Läs konsertmagasinet!

Konsertmagasinet Podiet är för dig som älskar klassisk musik i allmänhet och Göteborgs Symfoniker i synnerhet. Klicka fram senaste numret och tidigare utgåvor i sin helhet, eller läs utvalda artiklar. Ha en trevlig lässtund!

Konsertmagasinet Podiet →

VOLVO

Göteborgs-Posten

Göteborg symfoniker är en del av
VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Göteborgs Symfoniker

Konserthuset
Götaplatsen
412 56 Göteborg

031-726 53 00
biljett@gso.se

Kom närmare musiken

Prenumerera på vårt nyhetsbrev för att få alla de senaste nyheterna.

E-postadress | Skicka

☐ Jag vill få e-postutskick med nyheter och erbjudanden, och accepterar att mina personuppgifter behandlas i enlighet med integritetspolicy

miljödiplom
SVENSK MILJÖBAS

Copyright © All Rights Reserved Göteborgs Symfoniker